

חולין ד

עניין: מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים

עשרה מאמרות מאמר חיקור דין ח"א סוף פ"ב

ועל שמואל בנה הוא הגבר הוקם על ממלכות ישראל מהעד מלכין ומהקם מלכין ב"ומלך נכנס לדין תחלה כנודע מהנהו תרי טעמי דאתמרו בפרק קמא דראש השנה ט"ז. חד מקמי דליפוש חרון אף וחד דלאו אורח ארעא לאוקומי מלכא אבראי לותו דכולי עלמא גריר אבתריה ל"כטוב כחוטא כמו שהוכיחו ב"בפרק קמא דחולין ד: מקרא דמושל מקשיב ל"זאף על פי כן אין למדין מן הכללות צא ולמד ל"מדורו של יהויקים ושל צדקיהו ל"בפרק חלק דף ק"ג עיין שם. אך לא עלינו המלאכה לאסוף מן המפוזר ולא לעצור את המכונס בספרי

מצפה איתן

מוש"ל מקשיב ע"ד שקר כ" משרתיו רשעים. ע"ד דאיתא בתענית עיני העדה משל לכלה כשעיניה יפות כל גופה אין לריך צדיקה וכסהמושל שהוא צחי' עין העדה מקשיב וגו' אזי כל משרתיו רשעים ע"ד כל גופה לריך צדיקה:

(מצפה איתן)

גמ' סנהדרין קג

בתשובה מפני מדת הדין ו"א"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב ב' בראשית ממלכות יהויקים בן יאשיהו וכתיב ב' בראשית ממלכת צדקיה וכי עד האידנא לא הוו מלכי אלא בקש הקב"ה להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל יהויקים נסתכל בדורו ונתקררה דעתו בקש הקב"ה להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל דורו של צדקיה נסתכל בצדקיה ונתקררה דעתו בצדקיה נמו כתיב ויעש הרע בעיני ה' שהיה בידו למחות ולא מיחה ו"א"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב א' איש חכם נשפמ

שואל אמת

דף ד' ע"ב גמ' לא ס"ד דכתיב מושל מקשיב ע"ד שקר ט' כחז גליון כס"ם אין למדין מן הכללות שצרי אמרו בסנהדרין דף ק"ב נסתכל דורו של יהויקים ונתקררה דעתו בקש הקב"ה להחזיר את העולם לתוהו ובוהו בשביל יהויקים נסתכל בצדקיהו ונתקררה דעתו בקש להחזיר השלם כולו להוי"ב מפני דורו כרי חזיט דאף דיחויקים המלך המושל ה' רשע גדול אף על פי כן ה' דורו דאף על פי כן דורו ה' רשעים ע"כ לנאורס קשה איך אמר בגמ' כאן על הקושיא דלמא נבדי דלחאב הוא מעלי וחזק לס"ד דכתיב מושל מקשיב כיון דחוי"א בסנהדרין זימנין לא כוי ק' וכוה איפכא ביחויקים וצדקיהו ולענדין דליק כלל ואין לריך לומר כאן אין למדין מהכללות כי קשייתא בגמ' ולמא נבדי דלחאב המשרתים חזו בניחו והממשין חזו לזרכיו היינו בענין אכילתו ולרכי גופו ועיין צד"י שצ"ר בפירוט הממונים על ביתו וכו' חס"ס לו ס"ט המכונים המשרתים לאכילתו ולגולתו וע"ז חזק שפיר בגמ' לס"ד מושל מקשיב ע"ד כל משרתיו היינו המשרתים חזו להכין לו אכילתו ועומדים תמיד בביתו לנמש כי הם תמיד אכלו ומקריבים אליו ומחזר חזום אליו לדבר עמם ולטויל עממם הם גדולי רשעים כי טבע רשעם אכזב רשעים וצדיק אכזב צדיקים כמאמר כל עוף למיט ישטון ובני אדם לדומם לו כי רשעם פוגע צדיק ואנשים ישרים ומתחזר בחננות רשעים ע"כ אחאב רשעם ודחי כחז לו אנשים רשעים לשמחו ולסכין לו אכילתו ואין שייך זה להדור כלל וכלל וביחויקים כוי משרתיו ודחי רשעים כדכתיב מושל מקשיב אכל בדור גליון ה' צדיקים וצדקיהו פי' ודחי צדיקים המשרתים של בניחו להכין לו כל זרכיו אכל דורו כולו ה' רשעים ולא קשה כלל ולא קצריך לומר כאן אי למדין כי אם נאמר כאן אין למדין לא ה' חזק כלל וכלל ולענ"ד דאין שייך כלל לומר כאן אין למדין מן

צדקת הצדיק לרבי צדוק הכהן

[קס] האדם נפשו כוללת מכל נפשות משרתיו והנכנעים תחתיו. ולכן אמרו מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים, ואיתא בחולין (ד): הא על דבר אמת, משרתיו צדיקים. ומכל מקום היה עובדיה גם כן ממשמשי אחאב, לפי שאמרו בסנהדרין (קב): אחאב ותרן בממונו היה, ולכך עובדיה על הבית, שבזה היה כשרונו, ומצד הטוב שבו בוותרנות היה עובדיה. וכן כל אחד שמורכב מטוב ורע, כן משרתיו, והטוב הוא ממונה על הטוב שבו וכן להיפך. וכן כל החפצים, ואין צריך לומר המאכלים של האדם הוא מהתפשטות כח נפשו וחיותו בהם, ומזה הוא חיותם כידוע. וממקום שהוא טוב כך כל כלי המתפשטים מאותו כח, וכן המאכלים שמאותו כח יש בהם קדושה גדולה. וזה טעם גיד הנשה שנאמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, שמאחר שהמלאך יכול לו שם, שמע מינה דיש שם חסרון בשרש. [והיינו בתאוה דשם, כמו שכתבתי במקום אחר על